

371. Het Groot Muntendictee (1)

1. Ik wil graag klinkende munt (baar geld), als die tenminste gangbaar is. Ik zal je dan met gelijke munt betalen en jij kunt daar dan weer munt uit slaan. Ook zul je uit een ander vaatje tappen en dat is dan andere koek! Onze Hollandse euro's komen van de Koninklijke Nederlandse Munt te Utrecht (voorheen de Rijksmunt). Had het gebouw De Munt in Amsterdam vroeger een soortgelijke functie? Een stuk van achten is een oude munt ter waarde van acht schellingen of twee gulden en acht stuivers. In de munt- en penningkunde is de afsnede de ruimte onder de beeldenaar van een munt of penning, gewoonlijk door een streep daarvan gescheiden en bestemd om er de naam van de graveur, het jaartal, een wapenteken enzovoorts op te plaatsen. Een albertijn (Jaarboek 2009) is een gouden munt van 50 stuivers, in het begin van de zeventiende eeuw in Brabant en Vlaanderen geslagen. Een arendgulden is een oude Gelderse munt. Asses zijn oud-Romeinse kleine munten. Bakelo's zijn munten gebruikt als bakengeld. De louis d'or is een oude Franse gouden munt. De mechelaar is een zekere zilveren munt. De historische Engelse shilling was een twintigste van een pond sterling.

2. De beeldzijde bevat vaak een beeldenaar (beeltenis). De zilveren maple leaf (Jaarboek 2010) en de gouden krugerrand zijn geen circulatie- maar beleggingsmunten. De bezant kwam uit Byzantium (waarde: ongeveer twee dukaten). Bij een botje-bij-botje, een picknick, moeten de deelnemers botje bij botje leggen. Een bracteaat is een eenzijdig gestempelde munt van zeer dun metaal in de middeleeuwen. De braspenning werd voor het eerst geslagen door Jan zonder Vrees in Vlaanderen in 1409. Ook de byzantijn en de carolusgulden zijn bijster oud. Een beissie is trouwens een dubbeltje. Een centstuk is een munt van één cent. De crown is de voormalige Engelse zilveren munt van vijf shilling. De crusado is een oude Portugese en Spaanse munt. De denarius is een oud-Romeinse zilvermunt. De dertiendehalf (dertiend'half) is een oude Hollandse munt van twaalf en een halve stuiver. Diners zijn Andorrese munten. Goud en zilver doen momenteel opgeld, zeker voor iemand die op geld belust is.

3. De dong is de munteenheid van Vietnam. De drachme was een Oud-Griekse zilveren munt, een zestigste mina (mine) waard, maar ook tot 2002 de munteenheid van Griekenland. Die mina was bij de oude Grieken een zestigste van een talent. De dram is de munteenheid van Armenië. De dubloen is een oude Spaanse gouden munt, dubbele dukaat, later ook dubbele escudo of pistool geheten. Als je gewestelijk duitje-op speelt, dan speel je kruis of munt. Bij kettingsbotsingen kun je kop- en kantschade hebben. Overigens is 'kop of kont' gewoon 'kruis of munt'. Tuttut, jullie weten toch dat zij een ordinaire tuthola, een tuttebel, een tuttekop, een tuttebol is! De dukaton is een oud-Hollandse zilveren munt van drie guldens en drie stuivers, ook zilveren rijder genaamd. De écu is de oude Franse daalder. In de eurozone is de euro de rekenmunt. De farthing is de vroegere kleinste Engelse koperen munt (een kwart penny). Uit muntbrons kun je munt slaan (dat is muntslag). De napoleon is een oude Franse gouden munt van twintig franken. De rozenobel was een Engelse munt.

4. In het Bargoens was een filippie tien gulden. 1 filler is het honderdste deel van een forint (Hongarije). Stamt de naam florijn van Florence? Een gienje (guinje) is een oude Engelse gouden munt, later een rekenmunt ter waarde van 21 shilling. Hij verdient er goudgeld mee. De goudgulden is een oude gouden munt, met name de Rijnse gulden. Met een groene munt kun je niet betalen, met een kruizemunt evenmin. De groschen is een vroegere Duitse munt, ter waarde van tien penning. De gulden snede (sectio aurea, sectio divina) is de verdeling van een lijnstuk, zodanig dat het langste stuk middelevenredig is tussen het geheel en het kortste stuk. Een hagenmunt (haagmunt) is een niet-officiële muntwerkplaats waar vroeger onechte munten werden vervaardigd. De imperiaal is een oude gouden Russische munt van 15 roebel. Een jeton is een fiche. Een kopek(e) is een Russische bronzen munt, een honderdste deel van een roebel. Een oortje (oordje) is een kwart van de geldswaarde van een muntstuk. Je kunt je laatste oortje versnoept hebben. De öre is het honderdste deel van een kroon in de Scandinavische landen. 1 dinar was 100 para in het voormalige Joegoslavië.

5. Iemand par pari referre is hem met gelijke munt betalen. De patakon (patagon) was een zilveren munt, in de zeventiende en achttiende eeuw in de Nederlanden gangbaar, ter waarde van 48 stuivers. Hij bood bij de bank tevergeefs een rolletje pepermunt aan. Een piaster is een oude Spaans-Amerikaanse munt. Een pietje was een achtste deel van een Zeeuwse rijksdaalder. Plaketten zijn oude Zuid-Nederlandse zilveren munten. Het pond sterling (Britse pond) is 100 pence waard. Het muntrecht is een prerogatief van de kroon. Bij het Groot Privilege deed Maria van Bourgondië ver(re)gaande toezeggingen. 1 Zwitserse frank is 100 rappen. De wilde munt, dat is rattenkruid. De ecu was tot 1999 de rekenmunt van de Europese Unie. De gouden rijder (ook: dukaton) was een gouden munt uit de Bourgondische tijd en uit de tijd van de Republiek. De schild was een oude Franse gouden munt.

6. De Japanse sen is het honderdste deel van een yen. Ook de Indonesische munt heet sen (afkomstig van 'cent'?). De sestertie is een oude Romeinse munt en de helft van een denarius. De snaphaan is een oude Gelderse munt met de afbeelding van hertog Karel te paard. Waarom moet ik bij 'sol' altijd aan 'sou' denken? Niet, omdat de sol de munteenheid van Peru is! Een sterfmunt is een begrafenispenning. Stater is de naam van de Oud-Griekse gouden en zilveren standaardmunten. De stoter is een oud-Hollandse munt, later rekenmunt. 100 Bulgaarse stotinki zijn samen 1 lev (BGN). In tabouleh wordt munt verwerkt. De taël is een vroegere Chinese munt. De taler is een oude Duitse en Oostenrijkse zilveren munt. De toman is een Perzische gouden munt. Tossen is een munt opgooien. Ik toste, maar verloor die toss. Het pond Vlaams is een voormalige denkbeeldige munt, 20 schellingen van 12 groot, 6 gulden. Een vijftiger is geen schrijver-dichter, maar een oude munt van 50 stuivers (de rijksdaalder).

7. De (renminbi) (yuan) is de munteenheid van China. De zecchino (meervoud: zecchino's, zecchinen) is een oude gouden munt van plaatselijk en in de tijd verschillende waarde in Italië (Venetië) en Noord-Afrika. Ook nog even zoeken met '*munt*' op woordvormen: hardemuntpolitiek, een muntbiljet als contradictio in terminis en munt- en penningkunde (numismatiek). Kijk: deze euro is nieuwgemunt, kortgeleden gemunt. Betalen vrouwen met de vrouwenmunt? Nee, dat is het balsemkruid (basilicum, lavendel, tijm). De avers is de voor- of beeldzijde van een muntstuk (antoniem: revers).

8. We maken vast een beginnetje met het zoeken naar '*munt*' binnen artikelen. Daar waar een afkorting met drie hoofdletters staat, is dat de genormeerde valuta-aanduiding voor de betrokken munteenheid. De achtentwintig is een oud zilveren muntstuk van 28 stuivers of een goudgulden, zilveren florijn. De ADP is de Andorraanse (Andorrese) peseta. De AED is de dirham van de Verenigde Arabische Emiraten. De afghani is de munteenheid van Afghanistan. De Albanese munteenheid is de lek. De Algerijnse munteenheid is de dinar. De Amerikaanse munteenheid is de Amerikaanse dollar. De ANG is de Nederlands-Antilliaanse gulden. De Angolese munteenheid was de kwanza (nu: AOR, kwanza reajustado, aangepaste kwanza). De munteenheid van Antigua en Barbuda is de Oost-Caraïbische dollar.

9. De Argentijnse munteenheid is de Argentijnse peso (ARP). De ariary is de munteenheid van Madagaskar. De Arubaanse munteenheid is de florin, ook wel Arubagulden genoemd (AWG). De AUD is de Australische dollar. De Azerbeidzjaanse munteenheid is de manat (AZM). De Bahamaanse munteenheid is de Bahamadollar (BSD). De Bahreinse munteenheid is de dinar (BHD). De baht is de munteenheid van Thailand. De balboa is de munteenheid van Panama. De Bosnische convertibele mark is de munteenheid van Bosnië en Herzegovina (GB). De Barbadaanse munteenheid is de Barbadosdollar. De BEF is de Belgische frank, vijf franken vormden de rekeneenheid belga. De Belizaanse munteenheid is de Belizaanse dollar.

Rein Leentfaar